

वनविभाग, तामाजिक वनीकरण व वनविकास
महामंडळातील योजना/योजनेतर फंडातून वेतन मिळणाऱ्या
रोजंदारी मजुरांना नियमित करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन निर्णय क्र. बैठक-२०१०/प्र.क्र. ७/फ-९
मंत्रालय मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- १६ ऑक्टोबर, २०१२.

वाचा:-

- १) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एलएबी- १०९४/प्र.क्र. २५२/फ-९,
दिनांक ३१.१.१९९६,
- २) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एलएबी- १०९४/प्र.क्र. २५२/फ-९
दिनांक १६.३.१९९८,
- ३) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एलएबी- १०९७/२६४६/प्र.क्र. २५
/फ-९, दिनांक २९.१.२०००,
- ४) शासन निर्णय क्र. (१०००) शासन निर्णय क्र. १०९७/२६४६/प्र.क्र. २५
१०/(०)/ आस्था/दीन /प्र.क्र. ६/१८७/२०११-१२, दिनांक २४.१०.२०११,

प्रस्तावना:-

रोजंदारी मजुरांच्या सेवेचा प्रदीर्घ कालावधी विचारात घेऊन काही अटी व शर्तीच्या
अधीन राहून दिनांक ३१.१.१९९६ च्या शासन निर्णयान्वये १०,२६४ अधिसंख्य वनमजुरांची पदे निर्माण
करण्यात आली. वनविभागामध्ये योजनांतर्गत/योजनेतर निर्धीत ज्या रोजंदारी मजुरांनी दिनांक १.११.१९९४
रोजी दिनांक १.११.१९८९ ते दिनांक ३१.१०.१९९४ पर्यंत प्रत्येक वर्षी २४० दिवस अशी ५ वर्षांची सलग सेवा
पूर्ण केली आहे, अशा मजुरांना शासन निर्णय दिनांक ३१.१.१९९६ मधील काही अटी व शर्तीनुसार नियमित
करण्यात आले. त्यानंतर सधर शासन निर्णयातील अटी व शर्तीनुसार पात्र असून राहून गेलेल्या रोजंदारी
मजुरांना दिनांक १६.३.१९९८ व दिनांक २९.१.२००० च्या शासन निर्णयान्वये नियमित करण्यास मंजुरी देण्यात
आली. तथापि शासनाच्या दिनांक २९.१.२००० च्या शासन निर्णयानंतर वन विभागामध्ये न्यायालयीन
आदेशाच्या व्यक्तिरेक्त मजुरांना काम करण्यात आलेले नाही.

वन विभागात वनसंवर्धन, वनसंरक्षण व विकासाची कामे उपलब्ध अनुदानाप्रमाणे राबविली
जातात. वनीकरण, गोपदाटिकेमध्ये जेथे तयार करणे, संवर्धनाची देखभाल करणे, जंगलातून भाल निष्कारित
करणे, विश्रामगृहातील कामे करणे इत्यादी विविध प्रकारच्या विभागातील कामावर आदश्यकतेनुसार
रोजंदारीवर मजूर लावण्यात येतात. रोजंदारी मजुरांना किमान वेतन दराप्रमाणे मजुरी व राहणीमान भत्ता

देण्यात येतो. अशाप्रकारे रोजंदारीवर लावण्यात आलेले मजूर वर्षानुवर्षे सतत कार्यरत आहेत अशा वनमजूर कायम करून नियमितपणाचे फायदे देण्याचा विचार शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

याबाबत सविस्तर अभ्यास करून शासनात शिफारस करण्यासाठी अपर प्रधान मंत्र्यांक (प्रशासन-दुय्यम मंचर्ग), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्या अध्यक्षतेखाली एक अभ्यास गट नियुक्ती करण्यात आली. सदर अभ्यास गटाने दिलेल्या अहवालानुसार वन विभागातील रोजंदारी वर वन विभागाचे ४५१ व वन विकास महानिदेशके ३००६ अशा योजना/ योजनेतर निधीतून दैनंदिन मजूरी घेणे किमान २४० दिवस या प्रमाणे किमान ५ वर्षे काम केलेल्या, दि.१.११.१९९४ पासून दि.३०.०६.२००४ पर्यंत सलग पध्दतीने अथवा तुटक-तुटकरित्या प्रति कार्यरत असणा-या एकूण ६,५४३ रोजंदारी मजूरांना दिनांक १.६.२०१२ पासून शासन सेवेत कायम करण्या निर्णय घेण्यात येत आहे. या निर्णयाच्या अनुषंगाने वन विभागातील ५,०८९ रोजंदारी मजूरांना शासन कायम करण्यासाठी ५,०८९ अधिसंख्ये पटे निर्माण करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

१) वन विभागातील दि.१.११.१९९४ ते दि. ३०.०६.२००४ पर्यंत सलग पध्दतीने किंवा तुटक किंवा प्रतिवर्ष किमान २४० दिवस याप्रमाणे किमान पाच वर्षे काम केलेल्या ५०८९ रोजंदारी मजूरांना दि. ३.०६.२०१२ ला कामावर असण्यास पात्र ठरणा-या कामगार मंत्रिमंडळाच्या निर्णय प्रमाणे खालील अटी व शर्तीच्या अधिन राहून कायम करण्यात यावे

- i) त्यांना पूर्वीचे घेतले व तद्अनुषंगीक लाभ देणे हांगार नाही.
- ii) त्यांना दि.१.०६.२०१२ रोजी प्रचलित सेवानियमांत घेतले व महाराष्ट्र संघेच्या तरतुदी लागू राहतील,
- iii) उपरोक्त ५०८९ रोजंदारी कामगारांना वरील अटी व पात्रतेचे निकष लावून कायम करण्यात यावे.
- iv) उपरोक्त ५०८९ रोजंदारी कामगारांना कायम करण्यात यावे तथापी कुठल्या अर्थिक लाभ देण्यापूर्वी, कायम करावयाचे सदर ५०८९ कामगारांची नावांची व विभागनिहाय आंशिक वार्दा शासनास सादर करण्यात यावी.

२) पाच वर्षांच्या सलग सेवेच्या कालावधीची गणना करताना वन विभागातील योजनाअंतर्गत योजनेतर योजनेतर रोजंदारी मजूरांनी प्रत्येक वर्षात २४० दिवस काम केलेले असावे. या ५ वर्षांचा कालावधी नोजताना रोजंदारी इमी योजना किंवा रोजंदारी हनी देणाऱ्या योजनेवर केलेल्या कामाचे दिवस विचारात घेण्यात येऊ नयेत.

३) दिनांक ३१/१/१९९६ च्या निर्णयाप्रमाणे त्यावेळी पात्र असलेले तथापी काही कारणामुळे नियमित न झालेले रोजंदारी मजुरांची सेवा नियमित करण्यात याव्यात.

४) वनमजुरांना गट-ड मध्ये नेमणूक करण्याकरिता वयोमर्यादे संबंधीची अट शिथिल करण्यात यावी, तथापि, दि.१.६.२०१२ रोजी त्याच वय सेवानिवृत्तीसाठी विहित वयोमर्यादेपेक्षा जास्त नसावे. तसेच गट-ड करिता आवश्यक असलेली विहित शैक्षणिक पात्रतेची अट देखील शिथिल करण्यात येत आहे.

५) काही वनमजुरांनी त्यांच्या रोजंदारी कामगारांसंबंधी नियमित करण्याबाबत प्रकरण विविध स्तरावर न्यायप्रविष्ट केली असल्यानच, अशा प्रकरणात न्यायप्रविष्ट असताना सेवा नियमित करणे शक्य होणार नसल्यामुळे अशा प्रकरणात संबंधितांनी न्यायप्रविष्ट सर्व प्रकरणी परत घेतल्यानंतरच त्यांच्या सेवा नियमित करण्यात याव्यात.

६) सदर पदे गट-ड मध्ये निर्माण करण्यात येत असल्यामुळे या मजुरांना वनमजूर संवोधण्यात यावे व ही पदे गट-ड अधिसंख्ये पदे मंजूर संवर्गात समस्त वेतनश्रेणी रु.४,४४०-७४४० श्रेणी ग्रेड वेतन १३०० मध्ये निर्माण करण्यात येत आहेत.

७) सदर वनमजुरांना प्रचलीत महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम लागू राहतील.

८) ज्यांची वन विभागातील सलग पध्दतीने अथवा तुटक-तुटकरित्या सेवा पांच वर्षांपेक्षा जास्त झालेली आहे. त्यांच्या वन विभागातील गट क व गट ड मधील रिक्त पदे भरतांना नेमणुकीसाठी खालीलप्रमाणे विचार करण्यात यावा.

अ) सेवायोजन कार्यालयामार्फत ज्या पदांवर भरती करण्यात येते त्याच पदांवर भरती करण्यात यावी. त्या पदांवर भरती करण्यास सेवायोजन कार्यालयाची अट शिथिल करण्यात येत आहे.

ब) वेळोवेळी शासन निर्देशानुसार परवानगी देण्यात आलेल्या निवड मंडळामार्फत ज्या पदांवर भरती करण्यात येते त्याच पदांवर भरती करण्यात यावी. शासनाचे भरती नियमातील संबंधित पदांकरिता असणारे-या आवश्यक अर्हता व अटी शर्ती लागू राहतील.

क) गट क विकाय गट ड साठी नेमणूक करतांना फक्त वयोमर्यादा संबंधीची अट खालीलप्रमाणे शिथिल करण्यात यावी.

१. वयाच्या ३३ वर्षांनंतर (संबंधित) मजूर जेवढी वर्षे वन विभागात कार्यरत आहेत तेवढ्या वर्षांनी वयाची अट शिथिल करण्यात यावी. उदाहरणार्थ ज्यांनी ५ वर्षे सेवा केलेली असेल त्यांना वयाच्या ३८ वर्षे पर्यंत व ज्यांनी १२ वर्षे सेवा केलेली असेल त्यांना वयाच्या ४५ वर्षांपर्यंत वयाची अट शिथिल करण्यात यावी.

ड) शासनाने अंशकालीन कर्मचा-यांचा घट निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयानुसार त्यांच्याकरिता शासनात सरळ सेवा भरतीमध्ये समांतर आरक्षण देवून त्यांच्याकरिता प आरक्षित येवई आहे. त्याप्रमाणे घन विभागात सरळसेवी भरतीवेळी पात्रता पूर्ण करि असणा-या रोजंदारी मजुरांची गट क व गट ड मध्ये १० % आरक्षित देवण्यात यावीत अंशकालीन कर्मचा-यांना वयाच्या संदर्भात देण्यात आलेली सूट (४६ वर्ष) यांनाही देण्यात यावी.

९) निर्माण करण्यात येणाऱ्या पदे संबंधित मजूर लेवेल असेपर्यंत चालू राहतील व कोणत्याही कारणाने मजूर सेवेतून कमी झाल्यास ते आपोआपच रद्द होईल. त्यांच्या रिक्त पदावर दुसऱ्या मजुरांची नेमणूक करण्यात येऊ नये.

१०) या घनमजुरांना सध्याच्या घनमजुरीमध्ये समाविष्ट असलेले कोणतेही काम तसेच आवश्यकतेनुसार घनविभागात उपलब्ध असलेले गट-ड ची समकक्ष कामे देण्यात यावीत.

११) वापुळे घनविभागातील हंगामी कामासाठी रोजंदारी मजुरांची आवश्यकता भासल्यास हंगामी कामाशिवाय इतर कोणत्याही कामावर चारमाही कामावर मजूर घेण्यात येवू नये. हंगामी कामासाठी घ्यायच्या मजुरांच्या सेवा कोणत्याही परिस्थितीत ३ महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी लागू करण्यात येवू नये.

१२) दिनांक ३०.०६.२००४ तेजी पाच वर्षे पूर्ण न केलेल्या परंतु रोजंदारी मजूर न्हणून कार्यरत असलेल्या मजुरांच्या आवश्यकतेवाचून आढावा घेण्यात याव व त्यांची आवश्यकता नसल्यास त्यांना विहित पध्दतीने कामावरून कमी करण्यात यावे.

१३) सध्या मजुरांच्या आस्थापनेवरील खर्चासाठी प्रत्येक वर्षात आवश्यकतेनुसार अर्थसंकल्पीत तरतूद करण्यात यावी.

१४) सामाजिक वनीकरण विभाग, ग्राम विकास व जलसंधारण विभागाच्या अधिपत्याखाली येत असल्याकारणाने आवश्यक तेवढी घनमजुरांची अधिसंख्य पदे निर्मितीबाबतची आवश्यक कार्यवाही ग्राम विकास व जलसंधारण विभागाकडून करण्यात यावी.

१५) घन विकास महामंडळाच्या धोरणातही १,००६ पदे त्यांच्या महामंडळात त्यांच्याकडूनच निर्माण करावी लागतील. निर्णयानुसार त्यांच्या मजुरांवरील दिनांक १.६.२०१२ पासून अडीच वर्षांचे वेतन त्यांच्या वरीलून लागू करण्यात येणार आहे. त्यानुषंगाने याबाबतची आवश्यक ती कार्यवाही घनविकास महामंडळाने करावी.

१६) सदर पदांचा खर्च मागणी क्र सी ७ - २४०६ एनीकरण व वन्यजीवन १०१ वनसंधारण व विकास १०१ (१२) वनमजुरांच्या आधिसंख्य पदांची निर्मिती (२४०६-१८९-८) या लेखाशीर्षाखाली सन २०१२-१३ च्या मंजूर अनुदानातून भागवण्यात यावा.

१७) सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहनतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विवेक चव्हाण)

सहसचिव (घने)

महसूल व वन विभाग

प्रति,

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक तथा महा संचालक, सामाजिक वनीकरण, पुणे.
५. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशिक्षण-दुग्धम संवर्ग), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
६. सर्व मुख्य वनसंरक्षक
७. सर्व उपवनसंरक्षक
८. वित्त विभाग, व्यय-१० कार्यासन, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
९. फ-९ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२. (निवडनस्ती)